

## Laulumemm Luule talgulaul

Laulumetsa külas elas rahvalaulik Luule, kes esitas enamasti Eesti rahvalaule, kuid tema repertuaaris oli alati ka talgulaul, mida juba tema ema ja vanaema laulsid ning millele Luule ise oli samuti salme juurde mõelnud. Talgulaul rääkis kohaliku külarahva töödest ja tegemistest ning küla ajaloost. Seda laulu esitati kõikidel tähtsamatel küla üritustel ning sellest oli kujunenud omamoodi küla kogukonna tunnuslaul. Viie aasta eest Luule haigestus. Alguses hoolitsesid tütrede tema eest ise, kuid hiljem palkasid Luule heaolu silmas pidades professionaalse hooldaja. Aasta tagasi Luule suri.

Kohalik külarahvas pidas Luulest väga lugu ning külas elav lauluhuviline Mari otsustas pärast laulumemme surma hakata kohalikku kultuuripärandit koguma, et seda jäädvustada ja avalikkusele rohkem tutvustada. Mari leppis isegi kohaliku lauluseltsiga kokku, et Luule talgulaul kohandatakse koorilauluks ning seda esitatakse Laulumetsa külas korraldataval kihelkonna laulupäeval.

Samuti otsustas Mari kohalikud rahvalaulud kokku koguda ning neist vallavalitsuse toetusel lauliku välja anda, et külarahva jaoks olulised rahvalaulud säiliks ka tulevaste põlvete jaoks. Trükki saadetud lauliku materjalid sisaldasid ka Luule talgulaulu ning Mari ei märkinud talgulaulu autoriks Luulet, vaid kirjutas, et tegemist on rahvaloominguga.

Kui Luule tütrede ema loomingut kasutamisest kuulsid, nõudsid nad, et Mari tasuks neile autoritasu Luule talgulaulu kasutamise eest või siis loobuks talgulaulu koorilauluks kohandamisest ning jäta talgulaulu laulikust välja. Samuti nõudsid Luule lapsed, et talgulaulu sõnade ja viisi autoriks märgitaks laulikus nende ema.

Mari leidis, et kuna talgulaul on muutunud kogukonna tunnuslauluks, mida kõik külaelanikud oskavad peast laulda, ei pea Luulet laulu viisi ja sõnade autorina eraldi märkima. Mari oli ka seisukohal, et Luule loomingut säilitamine on tulevaste põlvete huvides ning selle kasutamise eest tasu nõudmine ei ole õige ja kahjustab Luule mälestust, seda enam, et talgulaulu ei kasutata laulikut välja andes ning laulupäeval esitades tulu saamiseks. Mari selgitas Luule lastele, et kui nad hakkavad kõikidelt talgulaulu kasutajatelt ja esitajatelt autoritasu nõudma, siis keegi seda enam varsti ei laulagi ja talgulaul unustatakse. Kohalik omavalitsus oli nõus tasuma lauliku väljaandmise kulud, kuid autoritasu maksmisega ei oldud eelarves arvestatud. Seega on oht, et autoritasu maksmise kohustuse korral jääks talgulaul laulikust välja. Luule lapsed olid seisukohal, et kuna nemad tasusid Luule hooldamisega seotud suured ravi- ning hoolduskulud, on neil õigus saada Luule loomingust tulenevat autoritasu. Mari selgitas, et vanemate eest hoolitsemine on laste kohustus ning ei ole eetilise küsimuse hoolduskulude katmise eesmärgil Luule loomingut eest autoritasu.

Mari lasi vaatamata Luule laste vastuseisule talgulaulu laulikus ära trükkida, ilma et oleks Luulet autoriks märkinud või tema lastele autoritasu maksnud. Samuti kohandati talgulaul koorilauluks ning märgiti see laulupäeva kavasse. Luule lapsed pöördusid seepeale kohtusse ning nõudsid Marilt talgulaulu laulikus ja laulupäeval kasutamise eest autoritasu ning ühtlasi seda, et laulikust trükitaks parandatud versioon, kus talgulaulu autoriks märgitaks Luule.

Millise otsuse peaks kohus tegema? Kuidas peaks kohus otsust põhjendama?

## Abistavad küsimused

1. Kas Mari võib talgulaulu ilma Luule laste loata laulikus kasutada? Kas Luule tuleb seal märkida laulu autoriks?
2. Kas Luule lastel on õigus küsida talgulaulu eest autoritasu?
3. Kas kohus saab otsuse tegemisel arvestada rahvaloomingu säilitamise argumenti? Kui saab, siis kumb on kaalukam, kas rahvaloomingu säilitamine (põhiseaduse preambul) või omaniku (ja tema pärijate) õigus enda (autori) loomingule (põhiseaduse § 39)?